

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.8382938>

Accepted: 20.09.2023

Kültürlerarası İletişim Ve İletişim Sosyolojisi Bağlamında ‘Türk Dünyası’ Konulu Araştırmaların Değerlendirilmesi

Evaluation Of Research On The 'Turkish World' In The Context Of Intercultural Communication and Communication Sociology

Nurgül ERGÜL GÜVENDİ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu
nurgulergul@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9473-1474>

Özet

Bu makalede, kültürlerarası iletişim ve iletişim sosyolojisi bağlamında *Web of Science WOS* veri tabanında *Social Science Citation Index SSCI* te “*Turkish World*” ifadesi içeren yayımlar, literatürde bu konuda kapsamlı bir araştırma olmaması nedeniyle incelenmiştir. Ulaşılan en eski yayın tarihi 1 Ocak 1980 ve en yeni yayın tarihi 13 Ocak 2023 olmak üzere, toplam 1249 yayına ulaşılmıştır. İçerisinde ‘Türk Dünyası’ ifadesi geçen yayınlar, yayın yılları, türleri, dilleri, yazarlar, dergiler, en çok atıf verilen alanlar, atıf kategorileri, en fazla yayın yapan yayıncılar, en az yayın yapılan konular, en fazla atıf alan yazarlar olmak üzere 10 kategoride incelenmiştir. Sonuçlarımıza göre, en az yayın yapılan araştırma alanları içerisinde sosyal bilimlerde sosyoloji, felsefe, sanat; sağlık bilimlerinde ise cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, tiroit, ortopedi, doğum kusurları, tıp tarihi ve genetikdir. Multidisipliner alanlarda yapılan çalışmaların sayısı görece fazla iken; sosyoloji, felsefe ve sanat alanlarında yapılan araştırma sayıları oldukça azdır. Ayrıca sonuçlarımız, Türk Dünyası araştırmalarında, balkanlarla ilişkiler, kültürlerarası iletişim, sosyoloji, felsefe ve sanat bağlamı çalışmalarının oldukça kısıtlı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürlerarası İletişim, İletişim Sosyolojisi, Türk Dünyası, Bibliyometrik Analiz.

Abstract

In this article, in the context of intercultural communication and communication sociology, publications containing the phrase "Turkish World" in the Social Science Citation Index SSCI in the Web of Science WOS database were examined, since there is no comprehensive research on this subject in the literature. A total of 1249 publications were reached, with the oldest publication date reaching 1 January 1980 and the newest publication date 13 January 2023. Publications containing the phrase 'Turkish World' are listed in 10 categories: publication years, types,

languages, authors, journals, most cited fields, citation categories, most published publishers, least published subjects, most cited authors. has been examined.

According to our results, among the research fields with the least publications, sociology, philosophy and art in social sciences; In health sciences, these are sexually transmitted infections, thyroid, orthopedics, birth defects, medical history and genetics. While the number of studies conducted in multidisciplinary fields is relatively high; The number of studies conducted in the fields of sociology, philosophy and art is quite low. In addition, our results show that studies on relations with the Balkans, intercultural communication, sociology, philosophy and art are quite limited in Turkish World research.

Keywords: Intercultural Communication, Sociology of Communication, Turkish World, Bibliometric Analysis.

GİRİŞ

Bu çalışmada, araştırma motivasyonumuzu oluşturan sorular, Türk Dünyası konulu bilimsel araştırmaların mevcut durumu nedir? Bu araştırmaların yayın yılları, yayın türleri, yayın dilleri, en çok yayın yapan yazarlar, en çok yayın yapılan dergiler, en çok yayım yapılan yayıncılar, en çok atıf alan çalışma alanları, WOS kategorilerine göre en çok yayın yapılan kategoriler, en az yayın yapılan kategoriler ve en fazla atıf alan yazarlar kimlerdir? Tüm bu verilerin iletişim sosyolojisi açısından ‘Türk Dünyası’ konulu araştırmalarla herhangi bir ilişkisi var mıdır? Sorularındır.

Bilimsel araştırmaların belirli kriterler doğrultusunda incelenmesi hem ilgili çalışma alanlarının gelişimi hem de literatürdeki durumun analiz edilmesi açısından oldukça önemlidir. Bibliyometrik analiz bu tür çalışmalarda sıkça kullanılan analiz yöntemlerinden biridir. Bibliyometri kavramını ilk kez 1969 yılında Pritchard kullanmıştır. Pritchard’ a göre bibliyometri, kaynakların niteliklerini belirlemek amacıyla kullanılan istatistiksel ve matematiksel bir yöntemdir.¹ Huang ve diğerleri bibliyometrik verilerin; ülkeleri, üniversiteleri, araştırma kurumlarını, dergileri, özel araştırma konularını ve çeşitli disiplinlerin özelliklerini belirleme ve değerlendirmede oldukça etkili bir yöntem olduğunu ifade etmişlerdir.² Bibliyometrik analiz, bilimsel araştırmaların gelişimi açısından daha geniş bir perspektiften bakmaya olanak sağlayan, disiplinler arası temel bir dayanak olarak kabul edilmektedir.³

Türk Dünyası kavramı, kültürel ve coğrafi bir kavramdır ve genellikle 20. yüzyılın sonları ile 21. yüzyılda yaşayan tüm Türk halkları için kullanılır. Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkmenistan bağımsız Türk Devletleridir. Türk Dünyası Parlamenterler Birliği verilerine göre, Dünya üzerinde yaşayan Türk nüfusu yaklaşık olarak 250 milyon civarındadır. Anlaşılacağı üzere, Türk halkları birbirinden uzak coğrafyalarda

¹ Lawani Stephen, Majebi: “*Bibliometrics: Its Theoretical Foundations, Methods and Applications*”, International Journal of Libraries and Information Services, Cilt: 31, Sayı: 4,1981, s. 294- 315.

² Huang, Ya-Li.; Ho, Yuh-Shan.; Chuang, Kun-Yang: “*Bibliometric Analysis of Nursing Research in Taiwan 1991-2004*”, Journal of Nursing Research, Cilt: 14, Sayı: 1, 2006, s. 75-81.

³ Samiee Saeed ve Chabowski Brian R. “*Knowledge Structure in International Marketing: A Multi-Method Bibliometric Analysis*”, Journal of the Academy of Marketing Science, Cilt: 40, Sayı: 2, 2012, s. 364- 386.

yaşamaktadır. Fakat, Türk halkları kadim bir kültürel medeniyete dayanan ortak izlere sahiptir. Bu durum, Türk Dünyası ile ilgili akademik araştırmaların önemine işaret eder ve aynı zamanda bu denli geniş bir coğrafyaya yayılmış halkların analizini nispeten zorlaştırır.

Bu halkların Türkiye Türkçesi yanı sıra Azeri, Türkmen, Kırgız, Tatar, Özbek gibi farklı dil ve lehçeleri kullanmaları temel zorluklardan birisidir. Bölgelerin kültürel farklılıkları ve yönetim biçimleri de diğer zorluklar arasında düşünülebilir. İletişim sosyolojisi toplumsal açıdan etki oluşturan tüm etkileşim süreçlerini inceler. Şüphesiz en güvenilir bilgi kaynakları bilimsel çalışmalardır. Bu nedenle Türk dünyası ile ilgili bilimsel araştırmalar, sosyolojik, kültürel, siyasal ve ekonomik yönüyle uluslararası ilişkiler ve iletişim sosyolojisi açısından oldukça önemli kaynaklardır.

Bu araştırma, güncel literatürden iki yönüyle farklıdır. Bunlardan birincisi, Türk Dünyası ifadesi üzerinden, *SSCI* indeksinde taranan akademik çalışmaların (ulaşabildiğimiz kadarıyla) herhangi bir kısıt konulmaksızın incelendiği ilk araştırma olmasıdır. Diğeri ise, sonuçların 10 farklı kategoride detaylı bir analizini içermesidir. İncelenen temel kriterler, yayın yılları, yayın türleri, yayın dilleri, en çok yayın yapan yazarlar, en çok yayın yapılan dergiler, en çok yayın yapan yayımcılar, en çok atıf yapılan çalışma alanları, *WOS* kategorilerine göre en çok yayın yapılan kategoriler, en az yayın yapılan kategoriler, en fazla atıf alan yazarlar şeklindedir. Sonuçlarımızın, güncel literatürdeki boşluğun giderilmesine katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

İletişim Sosyolojisi ve Kültürlerarası İletişim

Aristoteles insanı siyasal hayvan '*zoon politikon*' ifadesiyle nitelendirmiştir. Bu nitelendirmenin nedeni insanın topluluklar içerisinde yaşayan sosyal bir varlık olmasıdır. İnsanı diğer canlılardan farklı kılan düşünen bir varlık olmasının yanı sıra konuşan ve eyleyen bir varlık olmasıdır ancak konuşma olarak söz ile dil ayrımı yapıldığı takdirde. O halde insan soyut bir sistem olan dili ancak öteki ile diyalogu sırasında somutlaştırır. İnsanın sonradan ve bilinçli olarak oluşturduğu sistemin adıdır toplum. Kabile, edebiyat, basım ya da elektronik çağda, sosyal bir varlık olan insanın gelişim parametrelerinin temel ölçөгüdür aynı zamanda iletişim. Bu nedenle tarihin hemen her döneminde iletişim çalışmaları, kültür ve iktidar kavramlarıyla iç içedir.

İletişim çalışmalarının akademik perspektifle bilimsel boyut kazandığı dönem ise Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarının ara dönemidir. Bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar özellikle Amerika ve Avrupa'da askeri ve politik sorunlarla hız kazanmış sonraki dönemlerde ise ticari kaygılarla şekillenmiştir. Hitler'in propaganda amacıyla radyo ve sinemayı kullanarak kitleler üzerinde büyük etki yaratması, insanlık tarihi açısından iletişimin sosyolojik boyutunu özetler niteliktedir. İnsanlık tarihinin en önemli gelişmeleri, eğitim kurumlarının bulunduğu ve önemsendiği toplumlarda yaşanmıştır. Antik Yunan'dan günümüze gelen bilgiler, bilim tarihinin temelleri adına bu gelişmişliğin göstergesidir. O halde iletişim, toplumların var olma, gelişme, tarihe yön verme gibi kültürler ve uluslararası boyutta ilişkilerinin temelidir. İletişim sistemini belirleyen temel unsurlar ise, toplumların inancı, kültürü, dili, gelenekleri, ekonomisi, yönetim şekli ve örgütleniş biçimleridir. Özetle toplumu ilgilendiren tüm sorunlar aynı zamanda çözümlerin temelini oluşturan ilişkiler ağından (iletişim) bağımsız düşünülemez. Bu nedenle Türk Dünyası'na yönelik sorunlar

(araştırmalar), çözümler ve çözüm önerileri hem kültürlerarası iletişim hem de iletişim sosyolojisinin kesişim noktasıdır.

Yöntem

Bu çalışmada, WOS veri tabanında SSCI indeksinde taranan yayınlar içerisinde “*Turkish World*” kalıbı taratılarak, 13 Ocak 2023 tarihinde ulaşılan toplam 1249 yayın bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bibliyometrik analiz yöntemi, belirli bir alan veya belirli bir zaman dilimi içerisinde yapılmış olan akademik çalışmaların nicel olarak analiz edilmesi için kullanılabilir. Bu çalışmada, ‘Türk Dünyası’ ifadesi, başlık, konu, anahtar kelimeler ve metinde bulunma (*topic*) durumuna göre taratılmıştır. Çalışmanın tarihsel kapsamı, ilgili veri tabanında ulaşılabilen en eski yayın tarihi: 1 Ocak 1980 ile ulaşılan en yeni yayın tarihi 13 Ocak 2023 aralığını içerir.

Bulgular

Sonuçlar, yayın yıllarına göre kategorize edildiğinde ulaşılan veriler Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1: Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yayın	Yüzde	Yıl	Yayın	Yüzde
1980	5	0.400	2005	7	0.560
1981	4	0.320	2006	22	1.762
1989	1	0.080	2007	33	2.644
1990	3	0.240	2008	44	3.525
1991	4	0.320	2009	53	4.246
1992	5	0.400	2010	61	4.887
1993	3	0.240	2011	67	5.368
1994	3	0.240	2012	74	5.939
1995	2	0.160	2013	60	4.807
1996	2	0.160	2014	63	5.048
1997	4	0.320	2015	55	4.407
1998	7	0.560	2016	86	6.891
1999	7	0.560	2017	65	5.208
2000	7	0.560	2018	80	6.410
2001	9	0.721	2019	86	6.891
2002	13	1.041	2020	91	7.291
2003	12	0.961	2021	107	8.573
2004	11	0.881	2022	93	7.372
Toplam				1249	%100

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 1’ e göre, ‘Türk Dünyası’ ifadesini içeren ilk çalışma 1980 yılında yayınlanmıştır. Bu veriler, 2006 yılı ve sonrasında “Türk Dünyası” ifadesini içeren yayın sayılarında görece dramatik bir artış yaşandığını göstermektedir. Ayrıca, verilerimiz en az yayın yapılan yılın 1989 ve en fazla yayın yapılan yılın ise 2021 yılı olduğunu göstermektedir.

Sonuçların, yayın türlerine göre kategorize edilmesi mevcut literatürde bulunan yayın türleri içerisinde yoğunlaşılacak ve nispeten eksiklik içeren türlerin açık bir şekilde görülmesi açısından

önemlidir. Sonuçlarımızı 1249 yayın, yayın türleri özelinde sınıflandırdığımızda ulaştığımız veriler Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2: Yayın Türleri

Yayın Türü	Sayı	Yayın Türü	Sayı
Makale	1159	Editoryal	9
Erken Erişim	50	Materyal	1
Makale	30	Mektup	1
İncelemesi		-	
		Toplam	~1249

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 2’ ye göre yayın türlerine göre en fazla yapılan yayın türü araştırma makalesidir ‘1159’. Buna göre, makale incelemesi, editoryal materyal, mektup gibi türlerde yapılan yayın sayıları nispeten daha azdır. Yayın dillerine göre sınıflandırma Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Yayın Dilleri

Yayın Türü	Sayı	Yüzde	Yayın Türü	Sayı	Yüzde
İngilizce	1109	~ 0.8880	Afrikanca	1	~ 0.0008
Türkçe	111	~ 0.0880	Felemenkçe	1	~ 0.0008
Almanca	13	~ 0.0100	İtalyanca	1	~ 0.0008
Fransızca	4	~ 0.0030	Norveççe	1	~ 0.0008
Rusça	4	~ 0.0030	Portekizce	1	~ 0.0008
Slovenca	2	~ 0.0010	Belirtilmemiş	1	~ 0.0008
Toplam				1249	% 100

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 3’e göre en fazla kullanılan yayın dili İngilizcedir ve onu sırasıyla Türkçe, Almanca, Fransızca ve Rusçanın takip ettiği görülmektedir. En az kullanılan yayın dilleri ise Afrikanca, Felemenkçe, İtalyanca, Norveççe ve Portekizcedir.

En çok yayın yapan araştırmacılar kategorize edildiğinde ulaşılan sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: En Çok Yayın Yapan ‘40’ Yazar

Yazar	Yayın	Yazar	Yayın
Erhan Eser	6	Sedat Gümüş	3
Ziya Öniş	5	Nebahat Tokatlı	3
Mehmet Top	5	Vahakn N. Dadrian	3
Behice Erci	5	Kemal Kirişci	3
Erkan Erdoğan	4	Arzu Kılıçlar	2
Dilek Barlas	4	Ayşegül D. Batıgün	2
Fuat E. Keyman	4	Hakan Baydur	2
Serhat Kurt	3	Jonas Kunst	2
Özgür Kabak	3	Onurcan Yılmaz	2
C. Acartürk	3	Tella Lantta	2
Kyle Evered	3	Karen Phalet	2
Banu Senay	3	Biröl Yeşilada	2
M. Tatar	3	Murat Başkak	2

İsmet Koç	3	Cengiz Kahraman	2
Erik-Jan Zurcher	3	Burak Aydın	2
Mehmet Demirbağ	3	Hande Konşuk Ünlü	2
Gözde Kiral Ucar	3	Dilek Aslan	2
Mustafa Kutlay	3	Guel Saatli	2
Yaşar Tonta	3	Perihan Ekmekçi	2
Serhat Güvenç	3	Sabri Sayarı	2

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 4' e göre en fazla yayın yapan yayıncılar Prof. Dr. Erhan Eser, Prof. Dr. Ziya Öniş, Prof. Dr. Mehmet Top ve Prof. Dr. Behice Erci'dir. Yabancı yayıncılar içerisinde en fazla yayın yapan araştırmacılar ise *T. Kyle Evered, Erik-Jan Zurcher ve Vahakn N. Dadrian*'dir.

En çok yayın yapılan dergiler kategorisine göre bu kapsamda en çok yayın yapılan 40 dergi Tablo 5 'de verilmiştir.

Tablo 5: En Çok Yayın Yapılan '40' Dergi

Yayınevi	Sayı	Yayınevi	Sayı
Bilig	80	Land Use Policy	7
Middle Eastern Studies	39	Current Psychology	6
Turkish Studies	8	Frontiers in Psychology	6
Journal of Balkan And Near Eastern Studies	17	Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	6
New Perspectives on Turkey	17	Cities	5
Energy Policy	15	Eğitim Araştırmaları Eurasian Journal of Educational Research	5
International Journal of Middleeast Studies	15	International Migration	5
Uluslararası İlişkiler International Relations	14	Journal of Multilingual and Multicultural Development	5
Amme İdaresi Dergisi	12	Renewable Sustainable Energy Reviews	5
Eurasian Journal of Educational Research	12	Social Science Medicine	5
Eğitim Ve Bilim Education and Science	10	Turkish Journal of Geriatrics	5
Hacettepe University Journal of Education	10	Archives of Gerontology and Geriatrics	4
International Affairs	10	Educational Sciences Theory Practice	4
Middle East Journal	10	International Journal of Intercultural Relations	4
Southeast European and Black Sea Studies	10	International Journal of Science Education	4
Sustainability	10	Journal of Clinical Nursing	4
Third World Quarterly	9	Paedagogica Historica	4
Türk Psikiyatri Dergisi	9	Plos One	4
Anthropologist	8	Review of International Studies	4
Scientometrics	8	Science Education	4

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 5' e göre en fazla yayın yapan dergiler sırasıyla Bilig, Middle Eastern Studies, Journal of Balkan And Near Eastern Studies ve New perspectives on Turkey' dir.

Yapılan yayınların en çok hangi yayımcı gruplarında yayımlandığına ilişkin veriler Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6: En Çok Yayın Yapılan '40' Yayımcı

Yayımcı	Yayın Sayısı	Yayımcı	Yayın Sayısı
Taylor & Francis	289	Land Use Psychology	7
Elsevier	151	Frontiers in Psychology	6
Springer Nature	101	Current Psychology	6
Wiley	93	Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri	6
Sage	87	Cities	5
Ahmet Yesevi Univ	80	Eğitim Araştırmaları Eurasian Journal of Educational Research	5
Cambridge Univ Press	70	International Migration	5
Oxford Univ Press	24	Journal of Multilingual And Multicultural Development	5
Anı Yayıncılık	17	Renewable Sustainable Energy Reviews	5
Mdpi	14	Social Science Medicine	5
Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği	14	Turkish Journal of Geriatrics Turk Geriatri Dergisi	5
Edam	10	Archives of Gerontology And Geriatrics	4
Hacettepe Univ	10	Educational Sciences Theory Practice	4
Lippincott Williams & Wilkins	10	International Journal of Intercultural Relations	4
Turkish Education Assoc	10	International Journal of Science Education	4
Turkish Education	10	Journal of Clinical Nursing	4
Ankara Hacı Bayram Veli Üniv.	9	Paedagogica Historica	4
Kamla-Raj Enterprises	9	Plos One	4
Türkiye Sınır ve Ruh Sağlığı Derneği	9	Review of International Studies	4
Emerald Group Publishing	8	Science Education	4
Frontiers Media Sa	8	Social Indicators Research	4

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 6'ya göre en çok yayın yapılan yayımcı grupları sırasıyla *Taylor & Francis, Elsevier, Springer Nature, Wiley, Sage, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Cambridge Univ Press* yayımcı gruplarıdır.

Sonuçlar en çok atıf yapılan bilimsel alan ve konulara göre kategorize edildiğinde ulaşılan veriler Tablo 7 'de verilmiştir.

Tablo 7: En Çok Atıf Yapılan '40' Bilimsel Alan ve Konular

Alan-Konu	Yayın Sayısı	Alan-Konu	Yayın Sayısı
Antropoloji	194	İklim Değişikliği	10
Politik Bilimler	102	Otizm & Gelişim Bozukluğu	9
Eğitim ve Eğitim Araştırmaları	63	Hemşirelik	9
Dil & Dilbilimi	56	Nöro Tarama	9
Yönetim	52	Modern Tarih	8
Beşerî Coğrafya	51	Tedarik Zinciri & Lojistik	8

Sosyal Psikoloji	51	Edebiyat Teorisi	7
Ekonomi	34	Bilgi Mühendisliği &Temsil	7
İletişim	29	Müzik	7
Psikiyatri	26	Taşımacılık	7
Psikiyatri & Psikoloji	25	Ormancılık	6
Sürdürülebilirlik Bilimi	25	Kadın Doğum & Jinekoloji	6
20. Yy. Tarihi	21	Sigara Bırakma	5
Palyatif Bakım	19	Hiv	5
Cinsiyet & Cinsellik Çalışmaları	17	Kadın Doğum & Jinekoloji	5
Konaklama, Eğlence, Spor& Turizm	17	Yürüyüş& Duruş	5
Sağlık Politikası	14	Doğurganlık <i>Endometriozis</i>	5
		Histerektomi	
Beslenme Diyetetik	14	Hukuk	5
<i>Bibliyometri, Scientometrics & Araştırma</i>	13	Din	5
Bütünlüğü			
Yapay Zekâ	13	Üroloji	4
& Araştırma Doğruluğu			
Genel Viroloji	11	Diyabet	4

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 7' ye göre en çok atıf yapılan bilimsel alanlar Antropoloji, Politik Bilimler, Eğitim Bilimleri, Dil Bilimleri, Yönetim Bilimleri, Sosyal Psikoloji ve İnsan Coğrafyası alanlarıdır. Üroloji, Diyabet, Sosyoloji gibi alanlar ise bu kapsamda en az yayın yapılan konulardır. Ayrıca Türk dünyası ve Balkanlar konulu araştırmaların olmaması bu alanda dikkat çeken sonuçlardan birisidir. Literatürdeki boşlukların belirlenmesi gerek mevcut literatür gerekse ilgili araştırmacılar açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda araştırılan en az yayın yapılan bilimsel alanlar kategorisi Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: En Az Yayın Yapılan Bilimsel Alanlar

Alan-Konu	Yayın Sayısı	Alan Konu	Yayın Sayısı
Sosyoloji	1	Zooloji Hayvan Ekolojisi	1
Termodinamik	1	Simülasyon & Modelleme	1
Toprak Bilimi	1	Zamana Bağlı Dinamik Sistemler	1
Travma & Acil Cerrahi	1	Felsefe	1
Sanat	1	Moleküler Biyoloji & Genetik	1
Arkeometri	1	Diş Hekimliği & Oral Tıp	1
Hormon Terapi	1	Gırtlak & Ses Bozuklukları	1
Tiroit Bozuklukları	1	Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar	1
Nöromüsküler Bozukluklar	1	Ortopedi	1
Doğum Kusurları	1	Tıp Tarihi	1

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 8'e göre sosyal bilimler alanlarında felsefe, sosyoloji ve sanat gibi alanlar dikkat çekerken; sağlık bilimlerinde birçok alanda araştırma eksikliği dikkat çekmektedir.

WOS kategorilerine göre en çok yayın yapılan 40 kategori sonuçları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: WOS Kategorilerine Göre En Çok Yayın Yapılan ‘40’ Kategori

Bilimsel Alan	Yayın Sayısı	Bilimsel Alan	Yayın Sayısı
Alan Araştırmaları	239	İşletme	25
Eğitim Araştırmaları	117	Yönetim	25
Uluslararası İlişkiler	80	Sosyal Psikoloji	20
Ekonomi	72	Sürdürülebilir Yeşil Bilim Teknolojisi	19
Politik Bilimler	69	Bilgi Bilimi Kütüphane Bilimi	19
Sosyoloji	61	Geliştirme Çalışmaları	16
Halk Çevre İş Sağlığı	56	Etnik Çalışmalar	16
Çevre Çalışmaları	54	Din	15
Tarih	54	Kadın Çalışmaları	15
Disiplinler arası Sosyal Bilimler	52	Kültürel Çalışmalar	15
Dilbilim	47	Multidisipliner Bilimler	15
Multidisipliner Psikoloji	47	Kamu Yönetimi	14
Antropoloji	44	Rehabilitasyon	14
Çevre Bilimleri	42	Sosyal Bilimler Biyomedikal	14
Hemşirelik	37	Kentsel Çalışmalar	14
Dil Dil Bilimi	36	Bilgisayar Bilimi Disiplinler arası Uygulamalar	13
Psikiyatri	34	Demografi	13
İletişim	31	Sosyal Bilimler Tarihi	13
Enerji Yakıtları	29	Felsefe Bilim Tarihi	13
Coğrafya	26	Gelişimsel Psikoloji	12

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 9’a göre WOS kategorilerine göre en fazla yayın yapılan kategoriler sırasıyla Alan Araştırmaları, Eğitim, Uluslararası ilişkiler, Ekonomi, Politik Bilimler, Sosyoloji, Halk, Çevre ve İş Sağlığı kategorileridir. En fazla atıf alan 20 yayın ve bu yayınların yazarları Tablo 10 ‘da verilmiştir.

Tablo 10: En Fazla Atıf Alan ‘20’ Yayının Araştırmacıları

Yazar	Atıf Sayısı	Yayın Yılı
<i>Pape, RA</i>	715	2003
Satıcı, Begüm; Gocet-Tekin, Emine; Deniz, M. Engin; Satıcı, Seydi Ahmet	414	2021
Achenbach, Thomas M.; Becker, Andreas; Doepfner, Manfred; Heiervang, Einar; Roessner; Steinhausen, Hans-Christoph; Rothenberger, Aribert.	414	2008
Mesquita, Batja	255	2001
<i>Furr, Jami M.; Corner, Jonathan S.; Edmunds, Julie M.; Kendall, Philip C.</i>	244	2010
Yıldırım, Murat.; Gezer, Ekmel.; Akgül, Ömer.	225	2021
Arıca, Tolga.; Siyahhan, Sinem.; Uzunhasanoğlu, Ayşegül [3]; Sarıbeyoğlu.; Çıplak, Songül.; Yılmaz, Nesrin.; Memmedov, Cemil Siyahhan S.	208	2008
Ayşe Zarakol	198	2010
Aydın, Nazlı Yonca.; Kentel, Elçin.; Düzgün, Şebnem	196	2010
Dündar, PE.; Ozmen, D.; Öztürk, B.; HasPolat, G.; Akyıldız, F.; Çoban, S.; Çakıroğlu, G.	182	2006

Nazlıoğlu, Saban; Soytaş, Ugur	149	2011
Goldin-Meadow, Susan; So, Wing Chee; Özyürek, A.; Mylander, Carolyn.	146	2008
Soytaş, Uğur.; Sarı, Ramazan.; Hammoudeh, Shawkat.; Hacıhasanoğlu, Erk.	144	2009
Satıcı, Seydi Ahmet.; Uysal, Recep.	124	2015
Erdoğdu, Erkan.	121	2010
Bhatia, Sunil K.	118	2002
McLeod, S ve Crowe, K.	105	2018
Kunst, Jonas R.; Tajamal, Hajra.; Sam, David L.; Ulleberg, Pal	98	2012
Acil, AA.; Doğan, S.; Doğan, O.	93	2008
Kahl, Colin H.	92	2007

Kaynak: Web of Science Veri Tabanı

Tablo 10' a göre en fazla atıf alan yazarlar sırasıyla Pape, RA., Satıcı, Begüm, Göcet Tekin, Emine, Deniz, M. Engin, Satıcı Seydi Ahmet, Achenbach, Thomas M. Becker, Andreas, Doepfner Manfred, Heiervang, Einar, Roessner, Veit, Steinhausen, Hans-Christoph, Rothenberger, Aribert, Mesquita, Batja, Furr, Jami M. Corner, Jonathan S., Edmunds, Julie M., Kendall Philip C., Yıldırım Murat, Gezer Ekmel, Akgül Ömer' dir.

SONUÇ

Bu araştırmada, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak WOS veri tabanında SSCI indeksinde taranan yayınlar içerisinde 'Türk Dünyası' ifadesi, konu 'topic' özelinde 13 Ocak 2023 tarihinde taratılarak ulaşılmış toplam 1249 yayın, yayın yılları, yayın türleri, yayın dilleri, en çok yayın yapan yazarlar, en fazla yayın yapılan dergiler, en çok atıf yapılan alanlar, en fazla yayın yapılan kategoriler, en fazla yayın yapan yayımcılar, en az yayın yapılan konular, en fazla atıf alan yazarlar olmak üzere 10 farklı kategoride incelenmiş ve ulaşılan sonuçlar her bir kategori için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Sonuçlarımıza göre, 'Türk Dünyası' ifadesi içeren ilk çalışma 1980 yılında yapılmıştır. Ulaşabildiğimiz verilere göre, bu bağlamda yapılan çalışmaların 2006 yılı ve sonrasında göreceli olarak dramatik bir artış yaşandığını göstermektedir. Bu kapsamda, 1980 sonrası, en az yayın yapılan yıl 1989 en fazla yayın yapılan yıl ise 2021 yılıdır. Yayın türlerine göre yapmış olduğumuz sınıflamaya göre, en fazla tercih edilen yayın türü araştırma makalesi '1159'dur. Buna göre, makale incelemesi, editoryal materyal, mektup gibi yayın türlerinde görece eksiklik bulunmaktadır. Yayın dilleri kategorisinde yapmış olduğumuz sınıflandırmaya göre, İngilizce başlıca yayın dilidir. Bu sınıflandırmada, İngilizceyi sırasıyla Türkçe, Almanca, Fransızca ve Rusçanın takip ettiği görülmektedir.

Bir akademik araştırmanın başarısı, çalışmanın özgün değeri, çalışmanın aldığı atıf sayısı, dergi etki faktörü, dergi h-indeksi gibi kriterlerle ölçülebilir. Araştırmacının başarısı için ise, özgün değer taşıyan yayınlar konusundaki üretkenliği oldukça önemlidir. Araştırma sonucunda ulaştığımız verilere göre, ilgili alanda en fazla yayın yapan yayıncılar sırasıyla Prof. Dr. Erhan Eser (6), Prof. Dr. Ziya Öniş (5), Prof. Dr. Mehmet Top (5) ve Prof. Dr. Behice Erci (5)'dir. Bu yayıncıların çalışma alanları incelendiğinde en çok yayın yapan araştırmacının çalışma alanının Tıbbi Bilimler olduğu görülmektedir. Diğer araştırmacıların çalışma alanları ise sırasıyla, İktisadi ve İdari Bilimler, Sağlık Yönetimi, Sağlık Bilimleri şeklindedir. Yabancı yayıncılar içerisinde en fazla yayın yapan akademisyenler ise sırasıyla T. Kyle Evered, Erik-Jan Zurcher ve Vahakn N. Dadrian'

dır. Bu yayıncıların çalışma alanları ise, coğrafi bilimler, çevre bilimleri, kültür tarihi, sosyoloji, sosyal ve beşerî bilimlerdir. Sonuçlarımıza göre, en fazla yayın yapan araştırmacılar Türk araştırmacılarıdır. Atıf sayılarına göre incelendiğinde en fazla atıf alan araştırmacı ise Amerika Birleşik Devletleri' den *Pape, RA* 'dır. Dikkat çeken diğer bir sonuç ise, Türk akademisyenlerin daha çok Sağlık Bilimleri alanlarında araştırma yapmış/yapıyor olması iken Türk olmayan araştırmacıların ise Sosyal Bilimler alanlarında çalışmış/çalışıyor olmasıdır.

Bulgularımız, 'Türk Dünyası' ifadesini içeren çalışmalar içerisinde en çok araştırmanın yayınlandığı dergilerin sırasıyla *Bilig, Middle Eastern Studies, Journal of Balkan And Near Eastern Studies ve New perspectives on Turkey* olduğunu göstermektedir. Bu dergilerin ortak özelliklerinden birisi ise kapsamlarında, Türkiye ve Osmanlı İmparatorluğu araştırmaları, Orta Doğu, Balkan ve Yakın Doğu araştırmalarına yer vermeleridir. En çok yayının yapıldığı yayıncı grupları ise sırasıyla, *Taylor&Francis, Elsevier, Springer Nature, Wiley, Sage, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Cambridge Univ. Press* gruplarıdır. En çok atıf alan bilimsel çalışma alanları ise Antropoloji, Politik Bilimler, Eğitim Bilimleri, Dil Bilimleri, Yönetim Bilimleri, Sosyal Psikoloji ve Beşerî Coğrafya alanı şeklindedir. Sonuçlarımıza göre, en az yayın yapılan araştırma alanları içerisinde sosyal bilimlerde sosyoloji, felsefe, sanat; sağlık bilimlerinde ise cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, tiroit, ortopedi, doğum kusurları, tıp tarihi, arkeometri, diş hekimliği, moleküler biyoloji ve genetik konuları yer almaktadır. Sonuçlarımızı WOS kategorilerine göre sınıflandırdığımızda ise en fazla yayın yapılan kategorilerin sırasıyla Alan Araştırmaları, Eğitim, Uluslararası ilişkiler, Ekonomi, Politik Bilimler, Sosyoloji, Çevre ve İş Sağlığı olduğu görülmüştür. Atıf sayısına göre yapmış olduğumuz sıralamaya göre, en fazla atıf alan çalışma siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanındadır. Diğerleri ise ağırlıklı olarak psikoloji, sağlık bilimleri, enerji politikaları, bilişim, kültür ve toplum araştırma alanlarındadır. Ayrıca, sonuçlarımız multidisipliner alanlarda yapılan çalışmaların sayısının görece fazla olduğunu gösterirken; *Türk Dünyası, Balkanlarla ilişkiler, kültürlerarası iletişim sosyoloji, felsefe ve sanat alanlarında yapılan araştırma sayılarının oldukça az olduğunu göstermektedir.* Bu bağlamda, çalışmanın, güncel literatürde görülen boşlukların doldurulmasına yönelik katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Huang Y-L. Ho, Y-S.; Chuang, K-Y (2006). "Bibliometric Analysis of Nursing Research in Taiwan 991-2004", *Journal of Nursing Research*, 14(1), 75-81.

Lawani, S.,M. (1981). "Bibliometrics: Its Theoretical Foundations, Methods and Applications", *International Journal of Libraries and Information Services*,31(4), 294-315.

Samiee S., Chabowski B. R. (2012). "Knowledge Structure in International Marketing: A Multi-Method Bibliometric Analysis", *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(2), 364-386.